

JERZY WOJTCZAK-SZYSZKOWSKI

(Warszawa)

ŻYCIORYSY PLATONA*

Znakomity znawca filozofii średniego platonizmu przedstawia nam obecnie przekład czterech życiorysów Platona, ważnych dla zrozumienia tendencji interpretacyjnych jego filozofii we wspomnianym okresie, aczkolwiek napisanych w różnych środowiskach, na różnych terenach ówczesnego imperium rzymskiego i w dużych odstępach czasu. Życiorysami tymi są: *O Platonie i jego nauce* Apulejusza z Madaury, wstęp do komentarza do *Alkibiadesa I* Olimpiodora Młodszego z Aleksandrii, *Żywot* napisany przez nieznanego Anonima i biografia Platona w III księdze dzieła Diogenesa Laertiosa.

W obszernym „Wstępie”, będącym swego rodzaju rozprawą, Autor już na samym początku pisze: „Tym, co rzuca się w oczy we wszystkich życiorysach, są wątki mitologiczne”. Istotnie, czytelnicy poprzednich opracowań odnoszących się do filozofii średniego i późnego platonizmu tego Autora pamiętają, jak znakomicie ukazuje on wpływ elementu religijnego, czerpiącego swe treści (i natchnienie) z mitologii greckiej i orientalnej, na kształtowanie się głównych rysów tej filozofii, by przywołać tylko wydaną przed niewielu laty książkę *Misteria i filozofia*¹.

Omawiane życiorysy uznają też dużą rolę Sokratesa w kształtowaniu formacji filozoficznej Platona, co jest zrozumiałe, bo początki działalności Platona na tym polu wiążą się ściśle z obecnością Platona w gronie najbliższych uczniów filozofa z ateńskiego Keramejku, który fascynował wielu spotkanych przezeń ludzi, ale i prowokował tych, którzy nie chcieli uznać, że „wiedzą, że nic nie wiedzą”.

W życiorysach Platona, jak pisze Tłumacz, wątek historyczny splata się z mitologicznym. Ma to służyć, również jego zdaniem, ukazaniu Platona jako osoby wyrastającej ponad przeciętność i nadaniu mu cech „boskiego wysłannika”.

Ten aspekt pojawia się już w wiadomości o okolicznościach śmierci Platona, gdyż, jak informują starożytne przekazy, uczniowie zaraz po jego śmierci mieli mu złożyć ofiarę jako temu, kto wstąpił do grona bogów. Łatwiej można to było związać z domysłem, że skoro tam wstąpił, to być może i od nich wywodzi on swoje

---

* *Starożytne życiorysy Platona*, przekład, wstęp i komentarze Kazimierz Pawłowski, Wydawnictwo Naukowe UKSW, Warszawa 2020, 129 s.

¹ K. Pawłowski, *Misteria i filozofia. Misteryjne oblicze filozofii greckiej*, TN KUL, Lublin 2007.

pochodzenie – to z kolei było zapewne przesłanką do legendy o cudownym poczęciu Platona, a już na pewno o tym, że urodził się w tym samym dniu roku, w którym Leto powiła Apollina i Artemidę.

Autor przekładów życiorysów każdy z nich opatruje znamionującym głęboką wiedzę wstępem, co ułatwia czytelnikom, zwłaszcza mniej biegłym w tej problematyce, ich przybliżenie, a przez to większy pożytek z lektury ich tekstu.

Język przekładu jest zrozumiały i łatwo dostępny również dla wspomnianych tu czytelników dopiero zapoznających się ze spuścizną Platona, przy czym trzeba zauważyć, że spośród istniejących, niezbyt licznych przekładów tego filozofa najczęściej wyszło spod pióra Władysława Witwickiego. Ich autorowi, starającemu się o nadanie możliwie literackiej postaci treści dialogów, ta sztuka na ogół się nie udała, natomiast w wielu miejscach sens poszczególnych pojęć utracił swą jasność.

Przekład życiorysów Platona pióra Kazimierza Pawłowskiego jest znaczącym wkładem w poznanie myśli Platonskiej w interpretacji autorów tych życiorysów.

vigil.eo@gmail.com

ARGUMENTUM

Censura quattuor vitarum Platonis, ab Apuleio, Olympiodoro, auctore anonymo et Diogene Laertio conscriptarum, quas Polonice nuper reddidit Casimirus Pawłowski.